Ανδρέας Χατζηθωμάς
(Φιλόλογος – Κριτικός – Εκδότης περ. *Διόραμα*)

Επετειακή έκδοση. 100 χρόνια από την πρώτη δημοσίευση του έργου *Tractatus Logico-Philosophicus*

[Ludwig Wittgenstein, *Tractatus Logico-Philosophicus*, (ει.-μτφρ.-σχόλ.-ευρ.: Ανδρέας Α. Γεωργαλλίδης / επιμ. μτφρ.: Ναταλία Κ. Κυριακίδη / γλωσ. επιμ.: Ανδρέας Π. Αντζουλής), Αθήνα, εκδ. Ίαμβος 2021 | Κριτικό Σημείωμα | Πρώτη δημοσίευση: Περιοδικό *Διόραμα*, τχ. 34-35 (Ιανουάριος-Φεβρουάριος & Μάρτιος-Απρίλιος 2021]

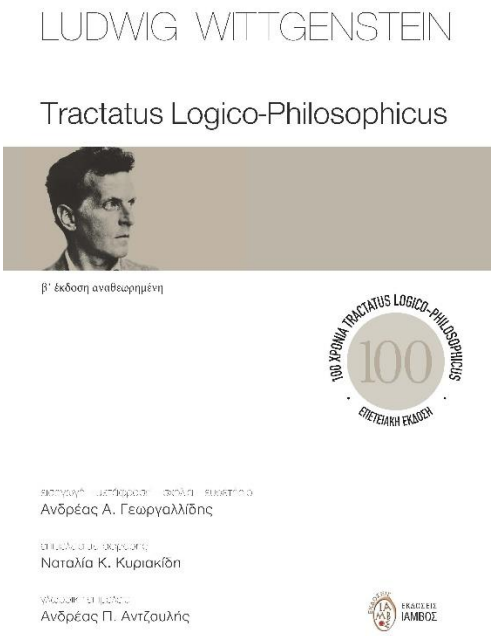

Κυκλοφόρησε πρόσφατα στην Αθήνα, από τις εκδόσεις Ίαμβος, η αναθεωρημένη μετάφραση του έργου *Tractatus Logico-Philosophicus* του Ludwig Wittgenstein. Το βιβλίο αυτό αποτελεί μίαν επετειακή έκδοση για τα εκατό χρόνια από την πρώτη δημοσίευση του έργου. Τη μετάφραση του έργου στα ελληνικά, με Εισαγωγή και Σχόλια, έκανε ο Ανδρέας Α. Γεωργαλλίδης* (Διδάκτωρ Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο του Sussex), την επιμέλεια της μετάφρασης η Ναταλία Κ. Κυριακίδη (Διδάκτωρ Κλασικής Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Georg-August-Göttingen) και τη γλωσσική επιμέλεια ο Ανδρέας Α. Αντζουλής (Διδάκτωρ Νεοελληνικής Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Αθηνών).

Σύμφωνα με την Εισαγωγή του μεταφραστή, «το *Tractatus Logico-Philosophicus* πραγματεύεται *κυρίως* τα όρια της γλώσσας και θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα και δυσκολότερα φιλοσοφικά κείμενα, του οποίου η ερμηνεία έχει προκαλέσει αρκετές διαφωνίες. Αποτελεί το μοναδικό φιλοσοφικό έργο το οποίο δημοσίευσε ο Wittgenstein ενόσω ήταν εν ζωή, ένα έργο το οποίο είχε ολοκληρώσει στα τέλη του καλοκαιριού του 1918. Γράφτηκε, κατά το μεγαλύτερο μέρος του, την περίοδο του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου και ενώ ο Wittgenstein υπηρετούσε ως εθελοντής στον αυστροουγγρικό στρατό. Στηρίζεται, κυρίως, σε προηγούμενες του εργασίες, συγκεκριμένα σε ιδέες οι οποίες προέκυψαν μέσα από τις συζητήσεις του με τον Russell, στις 'Σημειώσεις περί Λογικής' (1913), στις 'Σημειώσεις που έγραψε ο Moore καθ' υπαγόρευσιν στη Νορβηγία' (1914), στα *Σημειωματάριά* του (1914 - 1916) και στην αλληλογραφία του με τους Russell, Moore και Keynes.

Δημοσιεύτηκε αρχικά στη Γερμανία το 1921, με τον τίτλο *Logisch- Philosophische Abhandlung*, στο περιοδικό *Annalen der Naturphilosophie*. Τον επόμενο χρόνο τυπώθηκε σε μορφή βιβλίου, σε δίγλωσση γερμανοαγγλική έκδοση, με μετάφραση του C.K. Ogden, από τον εκδοτικό οίκο Routledge & Kegan Paul. Ο μεταγενέστερος λατινικός τίτλος *Tractatus Logico-Philosophicus* προτάθηκε από τον Moore, παραπέμποντας συνειδητά στο έργο του Spinoza με τον τίτλο *Tractatus Theologico-Politicus*».

Αξίζει να αναφερθεί ότι ο μεταφραστής του έργου, όπως καταγράφει σε σημείωμά του στο βιβλίο, μελέτησε «πέραν του πρωτότυπου, το οποίο πρωτοδημοσιεύτηκε το 1921 με τον τίτλο *Logisch- Philosophische Abhandlung* στο περιοδικό *Annalen der Naturphilosophie*, τις αγγλικές μεταφράσεις του C.K. Ogden (London: Routledge & Kegan Paul, 1922) και των D.F. Pears και B.F. McGuiness (London: Routledge & Kegan Paul, 1961)». Επιπρόσθετα, μελέτησε «τη γαλλική μετάφραση του G.G. Granger (Paris: Gallimard, 1993), την έκδοση ενός χειρόγραφου του *Tractatus* με τίτλο *Proto-Tractatus* (London: Routledge & Kegan Paul, 1971), τα γράμματα του Wittgenstein προς τον C.K. Ogden, με σχόλια πάνω στην αγγλική μετάφραση του *Tractatus* (Oxford: Basil Blackwell / London: Routledge & Kegan Paul, 1973), καθώς επίσης την ελληνική μετάφραση του Θανάση Κιτσόπουλου, ένα έργο της σειράς «Φιλοσοφία - Πηγές» (Αθήνα: Παπαζήση, 1978)».

* Ο Ανδρέας Γεωργαλλίδης σπούδασε Παιδαγωγικά, Ιστορία-Αρχαιολογία και Φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο της Κύπρου. Ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στη Φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο Paris I-Panthéon-Sorbonne και έλαβε το διδακτορικό του δίπλωμα στη Φιλοσοφία από το Πανεπιστήμιο του Sussex (UK). Είναι ο συγγραφέας του έργου *From Theory to Mysticism: the Unclarity of the Notion 'Object' in Wittgenstein's Tractatus* το οποίο κυκλοφορεί και στα ελληνικά σε μετάφραση του ιδίου. Επιπρόσθετα, μετέφρασε στα ελληνικά το έργο *Wittgenstein and the Tractatus* και είναι ο επιμελητής του

Φιλοσοφικού Τόμου *Wittgenstein's Tractatus Logico-Philosophicus*, έργο το οποίο θα κυκλοφορήσει κατά το έτος 2021 από τις εκδόσεις Cambridge Scholars.